

AUTOREFERAT

Opis dorobku naukowego i osiągnięć, działalności dydaktycznej i popularyzującej naukę

1. Wykształcenie, posiadane dyplomy i stopnie naukowe

- a) Technikum Mechaniczne w Kielcach (1981-1986).
- b) Stopień magistra teologii w Università Pontificia Salesiana, sekcja w Turynie -1994.
- c) Stopień magistra pedagogiki na Wydziale Pedagogicznym w Università Pontificia Salesiana w Rzymie – 1997.
- d) Stopień nauczyciela dyplomowanego (2004).
- e) Studia doktoranckie Università Pontificia Salesiana Roma (1998-2001).
- f) Stopień doktora nauk humanistycznych w zakresie pedagogiki (Pedagogika szkolna) – Università Pontificia Salesiana Roma 2001 (tytuł rozprawy doktorskiej: *Educazione interculturale e Scuola Cattolica - problemi e prospettive. Risultati di un'indagine sulle scuole cattoliche medie di Roma*. Promotor: prof. Guglielmo Malizia.
 - nostryfikacja doktoratu na Wydziale Filozoficznym Uniwersytetu Jagiellońskiego (zaświadczenie WFz/4040/1/2002 z dnia 19.04.2002 r. Uznanie stopnia naukowego doktora nauk humanistycznych w zakresie pedagogiki).

2. Informacje o dotychczasowym zatrudnieniu

- a) Praktyka pedagogiczna w Scuola Media w Pietrasanta Italia (1989-1991).
- b) Wychowawca w Centro Formazione Professionale w Genui (Italia) 1997-1998.
- c) Nauczyciel, pedagog szkolny w Salezjańskim Liceum Ogólnokształcącym w Czarnym Dunajcu (2001-2005) – religia, język włoski.
- d) Wykładowca w Instytucie Kształcenia Medycznego Akademii Świętokrzyskiej im. Jana Kochanowskiego w Kielcach (2003/2004) – Pedagogika i dydaktyka medyczna.
- e) Wykładowca w Wyższym Seminarium Duchownym Towarzystwa Salezjańskiego w Krakowie (2003-2010) – Pedagogika szkolna, lektorat języka włoskiego.

- f) Nauczyciel w Salezjańskim Liceum Ogólnokształcącym w Krakowie (2005-2006) – Religia, Język włoski.
- g) Wykładowca, adiunkt w Akademii Ignatianum (2006- do chwili obecnej) – Pedagogika społeczna (wykłady i ćwiczenia), Wprowadzenie do Pedagogiki społecznej, System prewencyjny Jana Bosko, Problematyka demograficzna w UE, Seminarium przedmiotowe: Wychowanie w duchu europejskim i wielokulturowym – problem czy wyzwanie, Seminarium licencjackie i magisterskie.
- h) Wykładowca na Uniwersytecie Kardynała Stefana Wyszyńskiego, filia w Łądzie n. Wartą (2011- do chwili obecnej) – Pedagogika społeczna.
- i) Wykładowca w Świętokrzyskiej Szkole Wyższej w Kielcach (2011-2013) – Pedagogika społeczna (wykłady i ćwiczenia), Teoretyczne podstawy wychowania (wykłady), Teoretyczne podstawy kształcenia (wykłady, ćwiczenia).
- j) Podstawowe miejsce pracy: Akademia Ignatianum Kraków, stanowisko: adiunkt.

3. Dotychczasowa działalność naukowa

3.1. Badanie środowiska wychowawczego oraz wnikanie w wybrane problemy młodzieży

Podjęte przeze mnie badania naukowe sytuują się w dziedzinie pedagogiki społecznej. Istotnym obszarem moich naukowych zainteresowań jest szeroko pojęte środowisko wychowawcze. Uznałem, że jest to ważny element w tworzeniu warsztatu pracy pedagoga, gdyż bez głębszego zrozumienia środowiska i jego głównych elementów składowych (wychowankowie, wychowawcy, rodzice, dziadkowie, szkoła, środki przekazu itd.), trudno jest mówić o pełnym realizowaniu misji wychowania. Za szczególnie cenną uważam moją strategię przyjmowania pozycji „refleksyjnego praktyka”, który w swojej pracy badawczej wychodzi często od praktyki, a nie perspektywy czysto teoretycznej. Kategorią wokół której oscylują badania jest zatem środowisko. Zainteresowania moje w tym kontekście skupiały się na eksplorowaniu specyfiki środowiska wychowawczego, zgłębianiu relacji wychowawca-wychowanek. Zwieńczeniem tych poszukiwań jest monografia pt.: *Konflikt nauczyciel – uczeń. Uzdrawianie relacji w świetle Reguły 5 R*, w której obok analizy literatury przedmiotu znalazły się też moje intuicje jako wieloletniego wychowawcy, wyniesione z pracy wśród dzieci i młodzieży. Słuszność owych intuicji została w pewien sposób potwierdzona za pomocą badań ankietowych wśród studentów pełniących również rolę nauczycieli.

W dalszym badaniu środowiska wychowawczego uznałem, że niezmiernie ważnym elementem determinującym proces wychowania młodego człowieka jest jego relacja z dziadkami.

Tej tematyce poświęciłem dwa artykuły, jeden o nachyleniu teoretycznym (art. *Anomia społeczna w sferze wychowania: rola dziadków w kształtowaniu przestrzeni aksjologicznej*), drugi o charakterze badawczym (art. *Pedagogia dziadków – zarys modelu wychowania młodzieży we wspomnieniach dorosłych studentów*). W pierwszym podjąłem próbę zgłębienia przyczyn wzrastającej anomii społecznej w sferze wychowania. Dokonana analiza literatury pozwoliła mi określić rolę dziadków w obszarze przekazu i wdrażania wartości życiowych wśród dzieci i młodzieży. W efekcie okazało się, że pozbawianie udziału dziadków w edukacji wewnątrzrodzinnej, może powodować zubożenie doświadczeń młodego człowieka, pomniejszać jego kapitał kulturowy, oraz co gorsza, zamykać mu drogę do takich wartości, które mogłyby kształtować jego osobowość oraz hierarchię wartości. W drugim artykule, za pomocą badań jakościowych pragnąłem określić charakter relacji wychowawczych dziadkowie-wnuki. Problem badawczy szczegółowo dotyczył badania modelu wychowania wnuków przez ich dziadków. Ów model, jaki wyłonił się na podstawie przeanalizowanych esejów autorstwa studentów pedagogiki, ukazuje wychowanie w rodzinie nie jako proces do końca logicznie przemyślany i naukowo zaplanowany przez dziadków, ale bardziej jako ich działania wynikające z potrzeby serca i z chęci wprowadzenia młodego człowieka w orbitę wartości, życiowej odpowiedzialności i obowiązków.

Wieloletnia obserwacja środowiska szkolnego zachęciła mnie także do głębszego wnikięcia w relacje pomiędzy rodziną i szkołą. Zaowocowało to artykułem, który jest próbą nakreślenia płaszczyzn i warunków współpracy pomiędzy szkołą a rodziną (art. *Rodzina i szkoła – już rozwód czy separacja?*). W konkluzji wskazałem, że merytoryczna i konstruktywna współpraca na poziomie rodzice-szkoła jest możliwa pod warunkiem poszukiwania wspólnej wizji wychowania posiadanej zarówno przez młodego człowieka, wychowawcę, jak i rodziców, w modelu wychowania opartym na wartościach transcendentnych. W prowadzonych badaniach nad środowiskiem szkolnym dostrzegłem również inny problem nurtujący polską szkołę a mianowicie potęgujące się zjawisko biurokratyzacji i ideologizacji (artykuł: *Biurokratyzacja i ideologizacja w polskiej szkole – wyniki badań własnych*). Badania własne wśród nauczycieli szkoły podstawowej doprowadziły mnie do następujących, często zaskakujących wniosków: a) paradoksalnie biurokratyzacja i nadgorliwość nauczycieli w sporządzaniu notatek służbowych, może posłużyć szkole jako materiał dowodowy w postępowaniu dyscyplinarnym względem uczniów notorycznie łamiących regulamin szkolny; b) przeakcentowanie w konieczności stosowania zapisów regulaminowych oraz rozwiązań biurokratycznych kosztem zdrowego rozsądku i zasad niepisanego dobrego wychowania może potęgować w nauczycielach postawę wycofania i rezygnacji z podejmowania wysiłku wychowania; c) napór na szkołę, aby stawała się bardziej tolerancyjną, niejednokrotnie ma zabarwienie ideologiczne, gdyż nie bierze pod uwagę możliwości i realnej sytuacji panującej w szkole, a jedynie ślepe posłuszeństwo propagandzie i idei tolerancji jako wartości nadrzędnej; d) zdaniem nauczycieli, pozytywnym jest fakt, że treści zawarte w

podręcznikach poruszają realne problemy dzieci np. konieczność akceptacji niepełnosprawnych, postawa tolerancji w stosunku do ludzi o odmiennej kulturze.

Prowadząc badania nad środowiskiem wychowawczym nie sposób było pominąć zagadnienia przestrzeni wirtualnej, jaką są strony internetowe (art. *Wokół człowieka, wartości i wychowania – studencki „rzut oka” na wybrane portale internetowe*). W badaniach polegających na analizie treści stron internetowych, wydobyłem to, co oferują owe strony odnośnie do wizji człowieka (wychowanka), społeczeństwa, jak również postrzegania i roli wartości w wychowaniu. Zbliżenie się do tych zagadnień jest ze wszech miar uzasadnione moją chęcią zrozumienia wychowanka oraz roli, jaką pełnią media internetowe w szeroko pojętym wychowaniu młodego pokolenia. Przeprowadzona analiza stron internetowych uprawniła mnie do wysunięcia następujących wniosków: a) strony internetowe, które czynią większe odniesienie do wartości, szczególnie wartości wyższych, są bardziej czytelne i przejrzyste ideowo w kwestii kreowania wizji człowieka i społeczeństwa; b) strony o mniejszym odniesieniu do trendów ideologicznych, czy też do świata biznesu, wykazują się większą determinacją w promowaniu wartości wyższych. Ponadto odznaczają się one większą dozą krytycyzmu w stosunku do panującej sytuacji społeczno-politycznej w Polsce, jasno formułują swoje stanowisko stając się w pewnym sensie krytycznymi obserwatorami rzeczywistości społeczno-wychowawczej; c) ostatnie spostrzeżenie dotyczy lansowanej wizji człowieka przez media internetowe. Strony internetowe, które podejmują wysiłek wnikięcia w zagadnienie człowieka od strony antropologicznej, łatwiej konsolidują wysiłki na rzecz ukazywania człowieka nie tylko w jego wymiarze horyzontalnym, socjologicznym, ale także w wymiarze wertykalnym z jasnym odniesieniem do wartości wyższych.

Czynnikiem kształtującym środowisko wychowawcze są bez wątpienia wizje wychowania promowane w różnych kontekstach wychowawczych. Artykuł *Jan Paweł II i Benedykt XVI o wychowaniu i duchowym rozwoju młodzieży*, jest próbą ukazania wizji wychowania w nauczaniu dwóch wielkich papieży Jana Pawła II i Benedykta XVI. Nakreślony zostaje zatem zamysł wspomnianych papieży nad wychowaniem młodego pokolenia w kluczu chrześcijańskim. Wnioski z przeprowadzonej analizy dokumentów, listów do młodych, przesłań z okazji spotkań z młodzieżą, można scharakteryzować w sposób następujący: a) wychowanie wymaga zrozumienia kim jest człowiek, poznania jego antropologicznych fundamentów; b) Jan Paweł II i Benedykt XVI patrzą na człowieka-wychowanka przez pryzmat jego ontologicznych relacji z Bogiem-Chrystusem. Z tego powodu zdaniem wspomnianych papieży, wychowanie nie może zaniedbywać wymiaru religijnego i duchowego; c) poszukiwanie prawdy i uświadomienie wychowankowi jej sensu transcendentnego pozwala rozeznaczyć właściwą hierarchię wartości i rozróżnić dobro od zła; d) w wychowaniu nie można abstrahować od formowania sumienia. Wysiłki wychowawców winny zmierzać również w kierunku docierania do serca wychowanka poprzez otwieranie go na świat wartości, dzięki którym młody człowiek kształtuje własne człowieczeństwo; e) wychowanie jest

relacją, spotkaniem się dwóch wolności, dlatego konieczne jest z jednej strony respektowanie wspomnianej wolności młodego człowieka, a z drugiej strony stawianie wymagań, ukazywanie nowych horyzontów wartości, wzorców i ideałów ku którym wychowanek ma okazję zmierzać; f) młody człowiek w nauczaniu obydwu papieży jest traktowany podmiotowo, w kluczu personalistycznym jako protagonista odpowiedzialny i zdolny do budowania własnej przyszłości, otwierający się na miłość nadprzyrodzoną i tę płynącą od drugiego człowieka.

Uzasadniona z punktu widzenia moich badań była również chęć wniknięcia w środowisko włoskie (art. *La sfida educativa nel contesto italiano – le radici della crisi e possibili vie di intervento*). Podjęty wysiłek odkrycia wyzwań edukacyjnych we wspomnianym środowisku jest ważnym etapem w zrozumieniu zagadnień dotyczących prewencji w kontekście salezjańskim (patrz główny nurt badawczy). Analizę dostępnej literatury w kwestii wyzwań edukacyjnych we Włoszech można zreasumować w sposób następujący: a) istnieje konieczność dokonania swego rodzaju rewolucji kulturowej, która objęłaby różne płaszczyzny życia społecznego; b) wyzwania edukacyjne zmuszają niejako rodzinę, szkołę oraz inne instytucje do szeroko pojętej współpracy celem wypracowania nowego modelu wychowania; c) zamysł nad wychowaniem winien koncentrować się nie tyle na aspektach technologicznych, ale bardziej nad wypracowaniem pewnej koncepcji człowieka i odkryciem fundamentalnych wartości, które stają się podstawą na której można budować wychowanie młodzieży; d) konieczne jest budzenie świadomości religijnej wśród młodych ludzi i odniesienia do wartości niesionych przez religię, co nie sprowadza się do przymusu, ale bardziej do świadomego, dobrowolnego odkrywania tego, co niesie ze sobą świat wartości religijnych i sacrum; e) ważna jest rola rodziny, osób dorosłych (autentycznych świadków) oraz konieczność zachowania ciągłości międzypokoleniowej w kwestii przekazu wartości, kultury.

Zgłębianiu środowiska wychowawczego towarzyszyła również chęć wniknięcia w niektóre problemy dorastających nastolatków (art. *Problemy dorastających nastolatków Współczesna młodzież Podhala w świetle badań empirycznych*). Zamierzone rozważania na temat młodzieży były istotne, niejako propedeutyczne w stosunku do badań wiodących ukazanych w tymże autoreferacie, a które dotyczyły prewencji salezjańskiej. Badania empiryczne w ramach poszukiwań socjologicznych poruszające problemy nastolatków zostały przeprowadzone za pomocą kwestionariusza. Celem badań ankietowych było wyodrębnienie ewentualnych źródeł zachowań ryzykownych wśród młodzieży ponadgimnazjalnej z powiatu nowotarskiego i tatrzańskiego. Postawione hipotezy sprawdziły się. Młodzież nawet jeśli nie wykazuje objawów typowych dla uczniów nieprzystosowanych społecznie, to jednak wskazuje na wielorakie źródła, które w ich życiu mogą lub nawet stają się przyczyną zachowań ryzykownych. Z przeprowadzonych badań wynika, że respondenci wskazywali na następujące przyczyny zachowań ryzykownych wśród nieletnich: a) brak wzorców osobowych, które mogłyby stać się punktem odniesienia w budowaniu

własnej osobowości; b) wpływ szkoły i środowiska; c) niedostateczny kontakt z rodzicami czy wychowawcami; d) brak wartości fundamentalnych w życiu młodego człowieka.

Problemom prewencji zachowaniom ryzykownym młodzieży związanym z narkotykami poświęcony był artykuł, który powstał na bazie przeprowadzonych badań empirycznych wśród nauczycieli, studentów oraz pracowników ośrodków pomocy woj. świętokrzyskiego (art. *The Selected Aspects of Narcotics Prevention at School and Local Environment*). Badania potwierdziły wagę problemu istnienia zagrożeń w życiu młodzieży związanych z przyjmowaniem narkotyków. Warto wskazać także na utrudnienia dotyczące wdrażania programów prewencyjnych. Dostrzegalny jest zatem postulat wzmocnienia współpracy interdyscyplinarnej celem efektywniejszych działań na rzecz prewencji w środowisku szkolnym.

Częścią integralną środowiska wychowawczego jest klasa szkolna, która staje się terenem pracy dydaktyczno-profilaktyczno-wychowawczej nauczycieli. Specyfika klasy szkolnej jako grupy wynika z tego, że nauka jest głównym celem zespołu klasowego. Niemniej jednak w kontekście klasy pojawiają się często uczniowie przejawiający zaburzone funkcjonowanie w grupie, co prowadzi do sytuacji izolacji i odrzucenia ucznia w ramach grupy. Temu zagadnieniu został poświęcony artykuł napisany we współpracy z badaczami z innych ośrodków naukowych (art. *Odrzucenie przez grupę jako istotny problem w pracy profilaktyczno-wychowawczej szkoły*). Przeprowadzone metodą sondażu diagnostycznego (439 osób), badania w szkołach gimnazjalnych na terenie woj. świętokrzyskiego i małopolskiego doprowadziły badaczy do następujących wniosków: a) w kwestii zjawiska odrzucenia, niezwykle ważna pozostaje rola szkoły, która może interweniować i udzielać pomocy w celu złagodzenia lub usunięcia problemu; b) istnieje konieczność zintensyfikowania kontaktów z rodzicami celem uzyskania wsparcia ze strony domu rodzinnego ucznia; c) z uwagi na fakt pojawiania się zachowań agresywnych, istnieje konieczność monitorowania uczniów i natychmiastowej interwencji; d) przyczyn braku akceptacji należy upatrywać w niskim poziomie tolerancji i zrozumienia dla odmienności poglądów, dlatego też w działaniach profilaktycznych należałoby zwrócić uwagę na naukę tolerancji, szacunku dla drugiego człowieka, poszerzanie horyzontów i zwiększanie empatii; e) z uwagi na fakt, iż uczniowie odrzucani przez grupę mogą maskować swoje odczucia pozorną obojętnością lub brakiem reakcji, dlatego też ważna jest czujność ze strony wychowawców oraz konieczność wnikliwszej diagnozy środowiska szkolnego.

Publikacje z wyżej omawianego obszaru:

1. B. Stańkowski, *Problemy dorastających nastolatków Współczesna młodzież Podhala w świetle badań empirycznych*, „Edukacja” 2005, nr 4(92), s. 32-48. **(6 pkt.)**.

2. B. Stańkowski, *Godność osoby – implikacje na polu wychowawczym*, „Seminare” 2008, nr 25, s. 341-352. **(6 pkt.)**.
3. B. Stańkowski, *Konflikt nauczyciel – uczeń. Uzdrawianie relacji w świetle Reguły 5 R*, Wyższa Szkoła Filozoficzno-Pedagogiczna Ignatianum, Wydawnictwo WAM, Kraków 2009, s. 113. **(20 pkt.)**.
4. M. Szpringer, E. Laurman-Jarząbek, B. Stańkowski, J. Smoleń, *The Selected Aspects of Narcotics Prevention at School and Local Environment*, w: *Pedagog wobec wyzwań współczesności*, red. F. Wanda Wawro, Wydawnictwo KUL, Lublin 2010, s. 97-113. **(5 pkt.)**.
5. B. Stańkowski, *Anomia społeczna w sferze wychowania: rola dziadków w kształtowaniu przestrzeni aksjologicznej*, w: *Starość może być atrakcyjna*, red. N. Piкуła, Kraków 2012, s. 11-28. **(4 pkt.)**.
6. B. Stańkowski, *Wokół człowieka, wartości i wychowania – studencki „rzut oka” na wybrane portale internetowe*, w: *Dilemata sociální pedagogiky v postmoderním světě*, red. Miroslav Bargel Emília Janigová Ewa Jarosz, Brno 2012, s. 945-961. **(4 pkt.)**.
7. M. Szpringer, E. Laurman-Jarząbek, B. Stańkowski, *Odrzucenie przez grupę jako istotny problem w pracy profilaktyczno-wychowawczej szkoły*, w: *W labiryncie wychowania. Wyzwania edukacyjne w ujęciu interdyscyplinarnym*, red. B. Stańkowski, M. Szpringer, Wydawnictwo WAM, Kraków 2013, s. 333-347. **(4 pkt.)**.
8. B. Stańkowski, *Pedagogia dziadków – zarys modelu wychowania młodzieży we wspomnieniach dorosłych studentów*, w: *Wartości w rodzinie i społeczeństwie*, red. T. Sakowicz, K. Gąsior, Świętokrzyskie Centrum Profilaktyki i Edukacji, Uniwersytet Jana Kochanowskiego, Zakład Profilaktyki Społecznej i Resocjalizacji, Oficyna Wydawnicza „STON 2”, Kielce 2014, s. 254-269. **(4 pkt.)**.
9. B. Stańkowski, *Rodzina i szkoła – już rozwód czy separacja?*, w: *Współczesna rodzina Polska w sytuacji kryzysu*, red. H. Marzec, D. Ruskiewicz, Naukowe Wydawnictwo Piotrkowskie, Piotrków Trybunalski 2014, s. 143-156. **(4 pkt.)**.
10. B. Stańkowski, *La sfida educativa nel contesto italiano – le radici della crisi e possibili vie di intervento*, w: *Sociální pedagogika ve světle společenského, institucionálního a individuálního ohrožení*, (ed.) S. Neslušanová, M. Niklová, E. Jarosz, Institut mezioborových studií, Brno 2015, s. 539-556. **(5 pkt.)**.
11. B. Stańkowski, *Jan Paweł II i Benedykt XVI o wychowaniu i duchowym rozwoju młodzieży*, „Pedagogika Społeczna” 2015, nr 1(55), s. 73-92. **(6 pkt.)**.
12. B. Stańkowski, *Biurokratyzacja i ideologizacja w polskiej szkole – wyniki badań własnych*, w: *Cywilizacyjne zagrożenia zdrowia współczesnego człowieka – wyzwania dla edukacji i*

profilaktyki, red. H. Król, E. Cieśla, M. Wojciechowska, Magraf, Kielce 2016. (4 pkt). (art. w przyjęty do druku).

3.2. Wychowanie w kontekście wielokulturowym i pluralistycznym

W mojej pracy badawczej po uzyskaniu stopnia doktora nauk humanistycznych w zakresie pedagogiki, pierwszym chronologicznie zagadnieniem tematycznym eksploracji naukowej była kwestia wychowania wielokulturowego w szkole. Jest to pierwszy nurt zagadnień po badaniach środowiska wychowawczego, poddany refleksji naukowo-badawczej zapoczątkowany jeszcze w czasie mojej pracy w społeczeństwie wielokulturowym Włoch. Rzeczywistość tę postrzegam jako stan złożony, niejednoznaczny, nawet skomplikowany, bardzo silnie uwarunkowany pochodzeniem społecznym dzieci i młodzieży, wykształceniem rodziców, okolicznościami (pozytywnymi i negatywnymi) dotyczącymi sfer życia młodzieży, od duchowo-moralnej poprzez społeczno-interpersonalną do kulturowej. Doświadczenia praktyczne wyniesione z Włoch oraz z Anglii, pozwoliły mi lepiej zrozumieć trudności dzieci i młodzieży w akceptacji imigrantów innych narodowości, oraz trudności szkół w przygotowaniu nauczycieli i wychowawców do pracy w środowisku pluralistycznym i wielokulturowym.

Moja refleksja naukowo-badawcza w zakresie wychowania w społeczeństwie pluralistycznym i wielokulturowym, rozpoczęła się artykułem poruszającym problem wychowania religijnego w kontekście szkolnym (art. *Nauczanie religii w środowisku wielokulturowym. Wyniki badań empirycznych w katolickich szkołach gimnazjalnych w Rzymie*). Badania ankietowe przeprowadzono wśród nauczycieli szkół gimnazjalnych (304 ważnych ankiet). Z przeprowadzonych badań wynika, że szkoła katolicka umieszcza wychowanka w centrum zainteresowań. W sposób dostateczny kładzie nacisk na zachowanie jego tożsamości kulturowej. Szkoła stara się przygotować uczniów do akceptacji osób reprezentujących odmienne religie i kultury. Kładzie się też duży nacisk na formowanie uczniów do poczucia solidarności, otwartości i dyspozycyjności względem drugiego człowieka. Wymiar religijny jest obecny w różnych momentach życia szkoły. Wyniki badań wydają się być wystarczające, do wysnucia wstępnych konkluzji na temat wagi, jaką przywiązują nauczyciele do czynnika religijnego w wychowaniu wielokulturowym.

Wychodząc od efektów badań rozpoczętych w pracy nad rozprawą doktorską, badania moje skupiłem w dalszej kolejności na rozeznawaniu zjawiska wielokulturowości w kontekście polskim. Jeden artykuł poświęciłem wyjazdom zagranicznym rodziców oraz reperkusjom jakie owe migracje zarobkowe wywołują w życiu młodego człowieka (art. *Zarobkowe migracje rodziców za granicę. Reperkusje na polu edukacyjnym w świetle badań empirycznych*). Mimo, iż respondenci nie

przychylają się do tezy, jakoby wyjazdy zarobkowe rodziców wpływały ujemnie na jedność i trwałość rodziny, to jednak zauważalny jest fakt, iż absencja rodzicielska, systematyczne i dłuższe wyjazdy zarobkowe rodziców za granicę osłabiają po części więzy pomiędzy rodzicami a dziećmi. Emigracja zarobkowa rodziców utrudnia również proces przyswajania przez dzieci wartości.

Szczególnie interesujące okazały się badania nad wielokulturowością w szkole oraz nad implikacjami tegoż fenomenu w wymiarze wychowawczym i dydaktycznym tuż po wstąpieniu Polski do UE (monografia *Wychowanie w duchu wielokulturowości – raport z badań empirycznych wśród nauczycieli na Podhalu*). Szczegółowo badania dotyczyły przygotowania nauczycieli do pracy w społeczeństwie pluralistycznym. Główne hipotezy odnoszące się do zagadnień wychowania wielokulturowego w szkole ponadgimnazjalnej ujęte zostały w sposób następujący: a) w aspekcie wielokulturowości i integracji europejskiej szkoła przygotowuje uczniów do akceptacji osób reprezentujących odmienne kultury i religie, jak również wyrabia w swoich wychowankach zdolność do dialogu i otwartość na inną rzeczywistość; b) szkoła ponadgimnazjalna posiada kadre nauczycielską, świadomą swoich nowych zadań w obliczu budowania społeczeństwa pluralistycznego w UE; c) nauczyciele wychowują uczniów w sposób dostatecznie profesjonalny w atmosferze wielokulturowości, tolerancji i otwartości na idee zgodne z duchem integracji europejskiej. W wyniku przeprowadzonych badań doszedłem do kilku istotnych wniosków: a) wśród nauczycieli panuje przekonanie o konieczności prowadzenia wychowania wielokulturowego w polskich szkołach; b) obecność obcokrajowców może być czynnikiem ubogacającym; c) nauczyciele wyrażają przekonanie, iż wychowanie wielokulturowe jest koniecznością, której nie da się uniknąć. Wymaga ono adekwatnego przygotowania kadry nauczycielskiej, aby sprostać wymogom zmieniającej się rzeczywistości w społeczeństwie; d) konieczność zmiany treści podręczników szkolnych, tak, aby wyjść naprzeciw wymogom prowadzenia lekcji w duchu wielokulturowości; e) dostrzegłem, iż szkoła potrzebuje nowych form, metod pracy z młodzieżą, tak, by zwiększyć zainteresowanie wartościami europejskimi i tymi z obszaru wielokulturowości. Badania dotyczące środowiska szkolnego doprowadziły także do innych wniosków: a) środowisko szkolne było postrzegane przez samych nauczycieli jako niesprzyjające zachowaniu tożsamości narodowej uczniów pochodzących z innych religii i kultur. Dostrzegłem, iż w tym środowisku przeważał model asymilacyjny w nastawieniu do uczniów „obcych”; b) odnotowałem brak wypracowanych ogólnopolskich programów edukacji wielokulturowej; c) zauważyłem niezadowolenie nauczycieli z faktu, że podręczniki szkolne nie uwzględniają treści o tematyce wielokulturowej.

Jednym z zamierzeń podjętych badań była odpowiedź na pytania dotyczące formy lekcji religii w kontekście wielokulturowym (cele wychowawczo-dydaktyczne wychowania religijnego) oraz zadania szkoły i nauczycieli w szkole wielokulturowej. Istotne wnioski w tym obszarze można zawrzeć w następujących stwierdzeniach: a) istnieje konieczność rozróżnienia pomiędzy lekcją

religii a katechezą, co implikuje, w przestrzeni wielokulturowej szkoły katolickiej, potrzebę odróżnienia osoby Chrystusa, jako przedmiotu wiary, od przedmiotu dociekań naukowych; b) celem wychowawczo-dydaktycznym wychowania religijnego w szkole wielokulturowej jest formowania tożsamości uczniów, akceptacja wyznawców innych religii, wskazywanie na wizję człowieka, jaka łączy różne religie; c) zadania szkoły i nauczycieli winny koncentrować się na wyczulaniu na otwartość na „innego”, uwrażliwianie na umiejętność decentracji, oraz poszukiwanie dialogu z rodzicami dzieci imigrantów. Dostrzegłem ponadto konieczność wdrażania wymiaru interdyscyplinarnego w szkole oraz podkreślanie faktu, iż wychowanek ma być nie tylko Europejczykiem, ale przede wszystkim Polakiem legitymującym się konkretną tożsamością narodową i religijną.

W badaniach nad wielokulturowością w szkole, nie mogło zabraknąć publikacji, która wnikałaby w stan podręczników szkolnych pod kątem wychowania do pluralizmu i wielokulturowości. Istotnych i oryginalnych spostrzeżeń dotyczących wielokulturowości w kontekście polskim dostarczył artykuł *Szkoła polska wobec zjawiska imigracji. Wielokulturowość w podręcznikach do historii dla szkół ponadgimnazjalnych - wyniki badań*. Przeprowadzając badania empiryczne podręczników do historii na dwóch poziomach (analiza jakościowo-strukturalna treści podręczników oraz analiza ilościowa), dotyczących wymiaru wielokulturowości w podręcznikach dla szkół ponadgimnazjalnych, dostrzegłem, iż: a) żaden z tekstów branych pod uwagę nie ma bezpośrednich odniesień do wychowania wielokulturowego; b) praktycznie we wszystkich podręcznikach do historii wydanych w latach 2001-2003 pokutuje nastawienie eurocentryczne; c) odmienność kulturowa w podręcznikach przedstawiana jest zazwyczaj w sytuacjach konfrontacji z innymi kulturami (wydarzenia batalistyczne); d) autorzy podręczników mają częstsze skłonności do uwypuklania różnic między kulturami, religiami, niż do zachęcania uczniów do poszukiwania i wyodrębniania między nimi podobieństw w celu wychwycenia wspólnych wartości łączących kultury i religie. Niejako kontynuacją wcześniejszych dociekań były badania podręczników do historii w klasach IV-VI szkoły podstawowej wydanych w latach 1989-2012 (art. *Political correctness and the crisis of education. Research conducted on the history textbooks for primary schools (grade IV-VI)*). Analiza jakościowa skupiała się wokół takich problemów, jak: a) dowartościowanie wymiaru patriotycznego i religijnego w wychowaniu młodego pokolenia; b) obraz rodziny w podręcznikach; c) wartości i autorytety eksponowane przez autorów podręczników. Przeprowadzone badania uwypukliły przede wszystkim fakt istnienia realnego niebezpieczeństwa zakłóceń wychowawczych pod wpływem poprawności politycznej - mimo, iż nie odnotowano systemowego promowania owej poprawności, to jednak widoczne są pewne jej symptomy. Dostrzeżono ponadto swoisty rodzaj zachwyty nad korzyściami wynikającymi ze ściślejszej integracji z UE i promowania ducha europejskości, który jednak przesłaniał problem wychowania patriotycznego młodego pokolenia.

Problem wychowania w społeczeństwie pluralistycznym podjąłem także w chronologicznie ostatnich badaniach ukazujących złożoność zagadnień związanych z wychowaniem w perspektywie pluralistycznej w kontekście lansowanej w niektórych kręgach idei neutralności światopoglądowej wychowania (art. *Meanders of upbringing and worldview neutrality*). Dociekania na płaszczyźnie teoretycznej przy użyciu metody systematycznej, które były próbą głębszego wniknięcia w rzeczywistość wychowania w kontekście pluralistycznym, przyniosły kilka istotnych spostrzeżeń: a) neutralność światopoglądowa nie uprawnia do wdrażania ideologii ateistycznej; b) utopijne jest myślenie, które zakłada, iż stosunki międzyludzkie mogą być tworzone w oparciu o pustkę aksjologiczną; c) proces wymuszania neutralności światopoglądowej w relacjach międzyludzkich staje się swego rodzaju formą dyskryminacji; d) neutralność światopoglądowa jest formą dezercji w obliczu możliwości uczenia młodzieży zachowań tolerancyjnych względem innych opinii i postaw; e) neutralność światopoglądowa zaprzecza *ipso facto* idei dążenia do budowania społeczności szkolnej opartej na jedności. Wzmaga ona natomiast proces ujednolicania i uniformizacji społeczności szkolnej, nie sprzyjając budowaniu pluralistycznego środowiska z zachowaniem odrębności dla poszczególnych grup kulturowych czy religijnych. Istotną tezę wieńczącą niejako moje badania wychowania w środowisku pluralistycznym i wielokulturowym jest idea inkluzji wartości. Ową inkluzję należy rozumieć jako gotowość do dzielenia się wartościami, otwartość na drugą osobę, proponowanie wartości uniwersalnych. Nie chodzi zatem o synkretyzm, w którym zachodziłby proces wymieszania i zrównoważenia wartości na płaszczyźnie aksjologicznej, ale o to, by w kontekście szkolnym tworzyć szanse dla wychowanków poprzez proponowanie hierarchii wartości, typowej dla europejskiego kręgu kulturowego. W ten sposób unika się pustki aksjologicznej, uniformizacji postaw, wartości, światopoglądów, a stwarza się okazję, aby młodzi ludzie mogli budować jedność w społeczności szkolnej z poszanowaniem odrębności i wyjątkowości każdego wychowanka.

Do grupy publikacji, prezentujących omówione wyżej problemy badawcze, należą:

1. B. Stańkowski, *Szkoła polska wobec zjawiska imigracji. Wielokulturowość w podręcznikach do historii dla szkół ponadgimnazjalnych - wyniki badań*, „Ruch Pedagogiczny” 2004, nr 3-4, s. 41-50. **(6 pkt.)**.
2. B. Stańkowski, *Nauczanie religii w środowisku wielokulturowym. Wyniki badań empirycznych w katolickich szkołach gimnazjalnych w Rzymie*, „Kwartalnik Pedagogiczny” 2005, nr 1(195), s. 189-203. **(6 pkt.)**.
3. B. Stańkowski, *Zarobkowe migracje rodziców za granicę. Reperkusje na polu edukacyjnym w świetle badań empirycznych*, „Ruch Pedagogiczny” 2006, nr 1-2, s. 51-66. **(6 pkt.)**.

4. B. Stańkowski, *Wychowanie w duchu wielokulturowości – raport z badań empirycznych wśród nauczycieli na Podhalu*, Wydawnictwo WAM, Kraków 2007, s. 131. **(20 pkt.)**.
5. B. Stańkowski, M. Szpringer, *Political correctness and the crisis of education. Research conducted on the history textbooks for primary schools (grade IV-VI)*, in *Kriza pedagogiky?*, red. M. PISOŇOVA, P. TOMÁNEK, Z. BRUNCLÍKOVÁ, Univerzita Komenského, Bratislava 2013, s. 130-145. **(5 pkt.)**.
6. B. Stańkowski, *Meanders of upbringing and worldview neutrality*, in: *Rolul Europei într-o societate polarizată. Conferinta internaționala de drept, studii europene și relații internaționale București, 9-10 mai 2014*, s. 830-845. **(5 pkt.)**.

3.3. Salezjański system prewencyjny – tożsamość i specyfika oddziaływań w kontekście pracy z młodzieżą niedostosowaną społecznie

Szczególnym obszarem moich naukowych zainteresowań jest salezjański system prewencyjny. Kategorią główną jest więc prewencja rozpatrywana w kontekście szkoły oraz ośrodków wychowawczych. Przedmiotem moich badań był nie tylko aspekt teoretyczny, ale i empiryczny: na bazie badań empirycznych ukazałem metodę prewencyjną aplikowaną przez salezjanów do działań wychowawczych o charakterze naprawczym. Jest to podejście nowe, mało znane w kontekście polskim, wymagające głębszych analiz i poszukiwań empirycznych przy użyciu adekwatnych narzędzi badawczych. Dotychczasowe publikacje bowiem skupiają się przede wszystkim na płaszczyźnie działań praktycznych. Interesował mnie więc nade wszystko problem łączenia wysiłków prewencyjnych z działaniami naprawczymi, jakie mają miejsce w pracy z młodzieżą trudną w salezjańskich placówkach wychowawczych w Polsce. Badania w tym zakresie są niezmiernie ważne, gdyż, po pierwsze, mogą obalić pokutujący mit o trudnościach w zastosowaniu systemu prewencyjnego w pracy z młodzieżą niedostosowaną społecznie, a po drugie, mogą wskazać nowe kierunki poszukiwań w zakresie możliwości współpracy prewencji i resocjalizacji. Ta część moich naukowych poszukiwań ma charakter zarówno dociekań teoretycznych, na bazie dostępnej literatury polskiej i obcej, jak i badań empirycznych szczególnie o nachyleniu jakościowym.

Badania w wyżej określonym zakresie były prowadzone przeze mnie na trzech płaszczyznach. Celem pierwszego etapu badań było wniknięcie w problematykę zaangażowania salezjanów w dzieło wdrażania i propagowania systemu prewencyjnego wśród młodzieży i dzieci.

Badania empiryczne ukazały, że zaangażowanie wychowawców salezjańskich w pracę młodzieżową jest duże i zróżnicowane pod względem form oddziaływania. Działalność wychowawcza prowadzona jest często na wielu płaszczyznach: sportowa, oratoryjna, stowarzyszenia, zespoły oazowe, grupy ministranckie, schole, wolontariat. Dużo czasu poświęca się

na działalność typowo wizerunkową, bez głębszego zrozumienia istoty systemu prewencyjnego i zasadności wdrażania jego zasad. Bardzo często pracy wychowawców nie towarzyszy krytyczne spojrzenie na własną działalność. Mniejsza świadomość oddziaływania w duchu tegoż systemu może rodzić także wielorakie wypaczenia. W oddziaływaniach wychowawczych w duchu salezjańskim wskazuje się między innymi na przerost wymiaru ludycznego, na różnorakie formy paternalizmu, na niebezpieczeństwo instrumentalizacji i depersonalizacji wychowanka czy wreszcie na niebezpieczeństwo przeakcentowania wymiaru religijnego w kontakcie z młodzieżą (art. *Wychowanie integralne dzieci i młodzieży w praktyce salezjańskiej – relacja z badań własnych*; art. *Salezjański system wychowania młodzieży – możliwe wypaczenia*). Dalsze zgłębianie istoty oddziaływań za pomocą systemu prewencyjnego doprowadziło mnie do stwierdzenia, że we wspomnianym systemie tkwi wielki potencjał, który był wykorzystywany już od momentu dotarcia pierwszych salezjanów do Polski (art. *I principi dell'educazione religiosa dei giovani nelle scuole dei salesiani in Polonia a cavallo fra il XIX e XX secolo*). Oryginalność owego potencjału szczególnie widoczna jest w zestawieniu systemu ks. Bosko z założeniami prewencji świeckiej (art. *Prevention programmes in state and private schools – comparative analysis*). Z uwagi na fakt, iż salezianie w Polsce nie zajmowali się dotychczas badaniami empirycznymi w obszarze funkcjonowania systemu prewencyjnego w aspekcie wychowawczym, dlatego też dostrzegalny jest brak parametrów porównawczych, co kreuje obiektywne trudności w ocenie zaangażowania i skuteczności wspomnianych działań prewencyjnych.

Druga płaszczyzna podjętych przeze mnie badań dotyczyła zamysłu nad systemem prewencyjnym w aspekcie teoretycznym oraz nad możliwością aplikacji tegoż systemu w pracy naprawczej z młodzieżą niedostosowaną społecznie. W tym obszarze tematycznym z moich penetracji badawczych okazuje się, że system prewencyjny w kontekście polskim widziany w kluczu resocjalizacyjnym jest zagadnieniem znikomo eksplorowanym (art. *Tożsamość resocjalizacji salezjańskiej in statu nascendi*). Istotną zatem wydawała mi się konieczność, aby odkrywać i zgłębiać osobę ks. Bosko oraz tożsamości jego systemu prewencyjnego w perspektywie pracy z młodzieżą trudną. Analiza literatury dowiodła, że system prewencyjny, posiada dobrze zdefiniowaną płaszczyznę teoretyczną, by sprostać nowym wyzwaniom edukacyjnym, prewencyjnym i naprawczym. Przeprowadzone analizy przekonały mnie o istniejącym niezwykle bogactwie, jakie tkwi w systemie prewencyjnym, którego filarem pozostaje odniesienie do religii i do wartości nadprzyrodzonych (art. *Rola religii w salezjańskim wychowaniu prewencyjnym*). Dla ks. Bosko wiara i religia stawały się czynnikiem integrującym i oświecającym osobowość. W ten sposób wychowanie stawało się równocześnie i ludzkie, i chrześcijańskie, co znalazło wyraz w dość znanym hasle: „uczciwy obywatel i dobry chrześcijanin”. Dalsze moje poszukiwania dowiodły, że ważnym determinantem jakim dysponuje system prewencyjny w pracy z młodzieżą niedostosowaną społecznie jest spójna wizja wychowanka, stawianie na jego podmiotowość i

protagonizm, wyzwalamie wewnętrznej energii potrzebnej do pracy nad sobą – kwestia samowychowania, różnorodność form twórczego oddziaływania na wychowanka (art. *Samowychowanie i protagonizm młodzieży – rodzina jako czynnik wspomagający autoedukację*). Założenia systemu prewencyjnego wpisują się w nurt personalizmu chrześcijańskiego uwypuklając przede wszystkim wychowanie integralne dzieci i młodzieży, wymiar religijny oddziaływań prewencyjnych, miłość wychowawczą. Poczynione rozważania dowiodły ponadto, iż wspomniany system posiada klarowną antropologiczną wizję wychowanka opartą na aksjologii chrześcijańskiej (art. *Intricacies of Contemporary Prophylaxis in Poland Contribution of Salesian Prevention in Counteracting Risk Behaviour of Youth*). W systemie prewencyjnym ważnym punktem odniesienia staje się wnętrze wychowanka, jego serce pojmowane jako siedziba zdolności typowo ludzkich (myślenie, wola, umiejętność kochania, decydowania itp.). Studium komparatywne poświęcone ks. Bosko i Januszowi Korczakowi dowodzi ponadto, że włoski wychowawca legitymuje się swego rodzaju „dowodem tożsamości”, który niejako kwalifikuje go do pracy z młodzieżą ubogą i trudną. Twórca systemu prewencyjnego jawi się jako wychowawca pragnący zmieniać postawy i zachowania wychowanków, których niejednokrotnie posługując się współczesną terminologią pedagogiczną, można było nazwać dziećmi ulicy (art. *Giovanni Bosco and Janusz Korczak: masters of upbringing confronted*).

Ze spojrzenia na życie i praktykę wychowawczą ks. Bosko w odniesieniu do młodzieży wyłania nam się idea towarzyszenia wychowawczego. Poczynione w tym kontekście analizy dowodzą również, że kontakt ks. Bosko z wychowankiem należałoby postrzegać w wymiarze mistrz-uczeń. Zagadnienie to jest niezmiernie ważne w aktualnym dyskursie resocjalizacyjnym. We wspomnianej relacji ks. Bosko jako wychowawca i mistrz stara się uwydatnić podmiotowość wychowanka, traktując priorytetowo młodego człowieka, który staje się protagonistą, bohaterem swojego życia, pierwszym odpowiedzialnym za własne wychowanie i za własną przyszłość. Kreowana przez ks. Bosko relacja wychowawcza w jego systemie prewencyjnym, osadzona została także na fundamencie autorytetu samego wychowawcy, który ma stawać się dla wychowanków i podopiecznych ojcem, przewodnikiem i przyjacielem (art. *Dialogiczna relacja wychowawcza mistrz – uczeń w systemie prewencyjnym Jana Bosko*).

W trzeciej płaszczyźnie poszukiwań głównego nurtu, moje wysiłki koncentrowały się wokół terenu mało przebadanego w Polsce, a dotyczącego praktycznego zaangażowania salezjanów w pracę z młodzieżą niedostosowaną społecznie. Chodziło zatem o zgłębianie specyfiki tychże oddziaływań w salezjańskich placówkach wychowawczych przy użyciu systemu prewencyjnego. W podjętych poszukiwaniach nie zabrakło spojrzenia na to, co jest bogactwem wcześniejszych doświadczeń, szczególnie tych zaobserwowanych we Włoszech, gdzie rodził się salezjański system prewencyjny (art. *Per una pedagogia di ricupero dei ragazzi disadattati – l'esperienza salesiana nel contesto italiano*). Z poczynionych obserwacji w kontekście włoskim wyłania się bardzo

klarowny obraz pedagogii reedukacji z nowymi formami oddziaływania prewencyjnego na młodzież. Wstępne wyniki badań empirycznych, które zostały zainicjowane już na gruncie polskim uprawniają nas do stwierdzenia, że salezjański system prewencyjny wychodzi naprzeciw potrzebom placówek o charakterze opiekuńczo-wychowawczym (art. *Specificity of the Salesian social rehabilitation upon the example of 'Dom Bosko' in Gostwica*). Pochylenie się nad działaniami prewencyjnymi w kontekście pracy z młodzieżą niedostosowaną społecznie zaowocowało kolejnym artykułem poświęconym pedagogizacji rodziców. Wnioski okazały się jednoznaczne: a) zagadnienie pedagogizacji rodziców jest ważne, ale dostrzega się brak opracowań operacyjnych oraz modeli współpracy pomiędzy Młodzieżowymi Ośrodkami Wychowawczymi (MOW) a rodzicami; b) bardzo często rodzic traktowany jest jako „odbiorca” oddziaływań ośrodka, a lansowany sposób pedagogizacji jest raczej okazjonalny, świąteczny; c) podkreśla się, iż wysiłki ośrodków wychowawczych na rzecz pedagogizacji rodziców winny iść w kierunku budowania w nich poczucia własnej wartości, wewnątrzsterowności, chęci stawania się protagonistami w zakresie własnej pedagogizacji (auto-pedagogizacja), ludźmi zdeterminowanymi, chcącymi konstruktywnie wpływać na swój los i na przyszłość własnych dzieci (art. *Pedagogizacja rodziców osób nieletnich niedostosowanych społecznie*).

Wnioski pozyskane z wcześniejszych badań posłużyły do tego, aby na dalszym etapie moich poszukiwań wniknąć w zagadnienie funkcjonowania salezjańskich MOW, co także pragnę podkreślić, jest pierwszym tego rodzaju badaniem empirycznym w Polsce. W związku z powyższym w sposób następujący został sformułowany główny problem badawczy: Jaka jest specyfika wychowania w MOW osób nieletnich niedostosowanych społecznie przy użyciu metody prewencyjnej Jana Bosko? Owocem wspomnianych poszukiwań stała się opublikowana w języku włoskim monografia: *Prevenzione salesiana e rieducazione dei ragazzi socialmente disadattati nel contesto polacco. Indagine interpretativa e prospettica*. W publikacji zastosowano metodę monografii instytucji (the case study method). W badaniach posłużono się techniką obserwacji, analizy dokumentów oraz wywiadu. Dokonane obserwacje badawcze dostarczyły wielu istotnych spostrzeżeń, które w sposób syntetyczny zostaną zaprezentowane poniżej:

a) indywidualne podejście do wychowanka vs. protagonizm nieletnich

Najogólniej można stwierdzić, że system prewencyjny jest swego rodzaju filozofią poprawy człowieka. W resocjalizacji nieletnich przy pomocy systemu prewencyjnego duży nacisk kładzie się na indywidualne podejście do wychowanka oraz na jego protagonizm. W modelu prewencyjnym wychowania/resocjalizacji ważna jest koncentracja na wartościach, dynamizmach, bogactwach jakie tkwią w danej osobie pojmowanej w sposób integralny z uwzględnieniem aspektu fizycznego, duchowego i intelektualnego. Młodemu człowiekowi widzianemu w perspektywie antropologii

chrześcijańskiej stwarza się możliwości budowania własnego charakteru, hierarchii wartości. Środowisko salezjańskie stawia nacisk nie tylko na aspekt kształcenia, ale przede wszystkim wychowuje w wymiarze społecznym, religijnym, oferując nieletnim formację typowo ludzką, chrześcijańską, która ułatwia osobom niedostosowanym społecznie powrót do normalnego funkcjonowania w społeczeństwie. W literaturze przedmiotu zajmującej się socjalizacją i resocjalizacją dominują poglądy, które przedstawiają człowieka traktowanego przedmiotowo. Niemniej jednak coraz częściej akcentuje się aktywizm podmiotowy – jednostka postrzegana nie jako bierny cel oddziaływań środowiskowych, ale jako podmiot. Te zależności pomiędzy procesem resocjalizacji a wkładem osobistym wychowanka/osadzonego są podejmowane między innymi przez I. Mudrecką oraz K. Pospiszyla. To oznacza, że praktyka i wysiłki resocjalizacyjne przy pomocy salezjańskiego systemu prewencyjnego doskonale korelują z aktualnymi trendami z zakresu teorii resocjalizacji.

b) sfera duchowa i doświadczenie religijności

Oddziaływanie na nieletnich niedostosowanych społecznie z zastosowaniem systemu prewencyjnego Jana Bosko wprowadza młodzież w sferę duchową, która często w resocjalizacji jest zaniedbywana. Ten wymiar wychowania stawia młodego człowieka przed pytaniami dotyczącymi wartości i wartościowania, pojmowania i odkrywania swojej godności. System prewencyjny kładący nacisk na sferę duchową kreuje proces wewnętrznego „rozliczenia się”, swoistego „remanentu” jaki zachodzi w młodym człowieku, bez którego nieletni funkcjonowałyby jedynie w wymiarze czysto zewnętrznym.

Drugą sferą, która staje się udziałem nieletnich jest element doświadczenia religijności i sacrum. Młody człowiek mając styczność z religią, wchodząc w rzeczywistość sacrum doświadcza swego rodzaju bólu duchowego, wyrzutów sumienia, co pomaga mu w zrozumieniu swojego stanu duchowego. W perspektywie prewencyjnej Jana Bosko młody człowiek ma możliwość wejścia do swego wnętrza również od strony duchowej i za pomocą zaproponowanych środków, uwalniać się od winy psychologicznej i duchowej. W literaturze przedmiotu badacze podkreślają dużą rolę jaką ma do odegrania w instytucjach resocjalizacyjnych religia. E. Fromm jest zdania, że religia zaspokaja potrzebę posiadania układu odniesienia i przedmiotu czci. Zdaniem tegoż autora posiada ona wartość terapeutyczną i jest pomocna w procesie samourzeczywistnienia. Religijność zdaniem badaczy ma charakter motywujący człowieka do zmiany, a praktyki religijne sprzyjają podtrzymywaniu dokonanych życiowych wyborów. Może ona okazać się także czynnikiem integrującym osobowość i wpisującym się w kształtowanie jej dojrzałości, co jest ciągłym procesem stawania się i przyjmowania odpowiedzialności za swoje życie.

W systemie prewencyjnym następuje połączenie elementu sacrum z kulturą i przenoszenie tych działań na wymiar praktyczny w pracy z młodym człowiekiem. Podstawą salezjańskiego systemu prewencyjnego jest przekonanie, że najważniejszym celem jest kształtowanie osobowości etyczno-religijnej w oparciu o wartości chrześcijańskie. W działaniach prewencyjnych proponuje się zatem praktyczne reguły postępowania (uczciwość, być dobrym chrześcijaninem i uczciwym obywatelem, miłość bliźniego, akceptacja innych ludzi). Ta synteza sacrum i kultury wyposaża młodego człowieka w cechy osobowe, duchowe (doświadczenie duchowości, pragnienia i dążenia za czymś wyższym) oraz cechy eschatologiczne (zaspokojenie sensu i celu życia, dążenie do uchwycenia istoty człowieczeństwa). Aktualnie w polskim kontekście resocjalizacyjnym dostrzegany jest kryzys sensu i celu, oraz brak wyrazistości proponowanych wartości, dlatego też wspomniane płaszczyzny jawią się jako niezbędne do zapoczątkowania przemiany w młodym człowieku.

c) nacisk na aspekt aksjologiczny

Z dociekań naukowych wynika, że oryginalność systemu prewencyjnego w pracy z młodzieżą przebywającą w ośrodkach wychowawczych uwydatnia się również w aspekcie aksjologicznym. Oczywistym jest, że w pracy z nieletnimi wiele miejsca poświęca się sferze wartości. Jednakże owe wartości bardzo często pozostają jedynie w sferze kognitywnej (młodzież wie czym jest dobro, ale nie potrafi urzeczywistnić tej wartości w swoim życiu). We współczesnym wychowaniu/resocjalizacji mamy zatem do czynienia z czymś w rodzaju intelektualizmu etycznego, który sugeruje, że aby stawać się dobrym człowiekiem, oddziaływać pozytywnie, wystarczy mieć świadomość czym jest dobro i poznać je za pomocą własnego intelektu. W rzeczywistości należy stwierdzić, że pomiędzy intelektualnym uznaniem dobra a czynem dobrym jest jeszcze osobista decyzja człowieka (wolna wola), która wiedzie go ku zdobywaniu i praktykowaniu kompetencji na płaszczyźnie moralnej. Należy podkreślić, że we współczesnym wychowaniu/resocjalizacji ten wymiar jest niejednokrotnie zaniewany. Z poczynionych badań można wywnioskować, że oddziaływanie na nieletnich niedostosowanych społecznie za pomocą systemu prewencyjnego zachęca młodzież nie tylko do intelektualnego poznania wartości, ale również wprowadza młodego człowieka na płaszczyznę uruchamiania mechanizmów związanych z wolną wolą człowieka i zdobywania kompetencji (cnót), które kształtują jego charakter, oraz kompletują jego osobowość w wymiarze praktycznym.

d) rola wychowawców i wspólnoty

Badania prowadzone przez salezjanów na gruncie włoskim dowodzą, że czynnikiem niezmiernie ważnym w wychowaniu młodzieży niedostosowanej społecznie jest wspólnota wychowawcza, atmosfera w niej panująca, relacje międzyludzkie oraz oferowane inicjatywy terapeutyczne. Kontakt nieletniego z wychowawcami sprzyja budowaniu nowych relacji z osobami dorosłymi/znaczącymi oraz stopniowej interioryzacji pozytywnego obrazu samego siebie. Celem pobytu nieletniego w ośrodku wychowawczym jest nie tylko „uzdrowienie” tego, co źle funkcjonuje w życiu młodego człowieka, ale przede wszystkim chodzi o powolną zmianę mentalności, sposobu postrzegania życia. Ten proces jest możliwy właśnie dzięki kontaktom wychowanka z osobami znaczącymi/autorytetami, które wyzwalają w młodym człowieku rozwój motywacji wewnętrznych pozwalających mu wzrastać w środowisku.

Analiza literatury i podjęta refleksja nad nowymi formami pracy z młodzieżą niedostosowaną społecznie przy użyciu salezjańskiego systemu prewencyjnego skłoniła mnie również do wyznaczenia kilku nowych kierunków badań:

1) wnikliwe badanie charakteru i form współpracy z rodziną osoby nieletniej. W tym aspekcie warto byłoby podkreślić z jednej strony rolę rodziców jako adresatów działań rodzących się z inicjatywy ośrodków wychowawczych, a z drugiej strony wniknąć w zadania rodzica jako podmiotu zdolnego do refleksji nad wymiarem emocjonalnym, behawioralnym, relacyjnym, poznawczym swojego życia w interesie dobra własnego dziecka;

2) odkrywanie nowych możliwości pomocy osobom nieletnim jakie tkwią we wspólnotach eklezjalnych;

3) zgłębianie aspektów pedeutologicznych w odniesieniu do wychowawcy salezjańskiego – nakreślenie jego tożsamości, kluczowych kompetencji, umiejętności, wymaganej wiedzy koniecznej do pracy z młodzieżą niedostosowaną społecznie przy użyciu metody prewencyjnej;

4) poczynione badania wyłoniły konieczność poszukiwań nowych form współpracy i dialogu pomiędzy aspektami teoretycznymi dotyczącymi prewencji salezjańskiej a praktyką edukacyjną wśród nieletnich niedostosowanych społecznie;

5) uzyskane konkluzje domagają się niejako podjęcia nowych badań drążących rolę terapeutycznej relacji pomiędzy wychowawcą a młodym człowiekiem opartej na tutoring;u;

6) nakreślona specyfika oddziaływania prewencyjnego w warunkach pracy z młodzieżą niedostosowaną społecznie nie upoważnia nas do stwierdzenia na ile podejmowane wysiłki resocjalizacyjne przy użyciu systemu prewencyjnego są efektywne i na ile ów system realnie wpływa na poprawę zachowania nieletnich przebywających w ośrodkach wychowawczych. Rodzi się zatem konieczność podjęcia nowych wysiłków celem zbadania efektywności resocjalizacji młodzieży w ośrodkach salezjańskich. Tego typu działania wymagają jednak nie tylko wcześniejszych opracowań teoretycznych (analityczno-deskryptywnych) w zakresie funkcjonowania systemu prewencyjnego we wspomnianych ośrodkach, ale także opracowania na

plaszczyźnie metodologicznej narzędzi do przeprowadzenia badań jakościowych i wskazania na specyficzne determinanty, które wpływają na jakość pracy resocjalizacyjnej wśród nieletnich. Nadmienię, iż obecna moja aktywność naukowa w wyżej wspomnianym obszarze jest w fazie konceptualizacji, której pierwszym wyrazem jest opracowanie metodologicznych podstaw badań własnych prowadzonych w ramach badań statutowych. Owo badanie jakości pracy resocjalizacyjnej przy użyciu metody prewencyjnej staje się niejako klamrą spinającą podejmowane przeze mnie wysiłki eksploracyjne w nurcie analiz jakościowych.

Podsumowując należy podkreślić, że wyżej zaprezentowana problematyka była nowa w polskim kontekście, ważna poznawczo, istotna z punktu widzenia teorii i praktyki prewencyjnej. Badania oscylowały głównie wokół roli systemu prewencyjnego w pracy z osobami nieletnimi niedostosowanymi społecznie. Ta kategoria badawcza wydaje się bardzo ważna i aktualna, nabierająca coraz większego znaczenia w polskim kontekście dotyczącym wychowania w ośrodkach dla młodzieży trudnej. W przyjętej metodzie dążyłem do tego, by wyodrębnić w swej pracy zarówno analizę teoretyczną jak i warstwę empiryczną badań. W badaniach empirycznych starałem się kłaść nacisk na badania jakościowe uzupełniane niektórymi wynikami badań ilościowych. W poszukiwaniach empirycznych ważnym aspektem, który przyczynił się do rzetelniejszego drążenia przedmiotu badań, był adekwatny dobór i zróżnicowanie zastosowanych technik i narzędzi badawczych. Warto ponadto nadmienić, że niektóre opracowania zostały wydane w języku włoskim i angielskim.

Przebieg i efekty wyżej zaprezentowanych badań, dokumentuje następująca grupa publikacji w postaci artykułów oraz monografii:

1. B. Stańkowski, *Wychowanie integralne dzieci i młodzieży w praktyce salezjańskiej – relacja z badań własnych*, „Edukacja. Studia. Badania. Innowacje” 2008, nr 3(103), s. 61-74. **(6 pkt.)**.
2. B. Stańkowski, *Salezjański system wychowania młodzieży – możliwe wypaczenia*, „Seminare” 2011, t. 30, s. 187-194. **(6 pkt.)**.
3. B. Stańkowski, *Samowychowanie i protagonizm młodzieży – rodzina jako czynnik wspomagający autoedukację*, w: *Z teorii i praktyki pracy socjalnej*, red. M. Banach, J. Matejek, MTM, Levoca 2012, s. 5-23. **(4 pkt.)**.
4. B. Stańkowski, *Rola religii w salezjańskim wychowaniu prewencyjnym*, w: *Edukacyjny potencjał religii*, red. Jerzy Bagrowicz, Jarosław Horowski, Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Mikołaja Kopernika, Toruń 2012, s. 339-365. **(4 pkt.)**.

5. M. Szpringer, B. Stańkowski, G. Nowak- Starz, *Prevention programmes in state and private schools – comparative analysis*, w: *Wellness and Society*, red. T. B. Kulik, Wydawnictwo Naukowe NeuroCentrum, Lublin 2013, s.149-159. **(5 pkt.)**.
6. B. Stańkowski, *Tożsamość resocjalizacji salezjańskiej in statu nascendi*, w: *Resocjalizacja, Probacja, Praca penitencjarna, t. I*, red. I. Bieńkowska, I. Fajfer-Kruczek, Wydawnictwo Arka, Cieszyn 2014, s. 261-276. **(4 pkt.)**.
7. B. Stańkowski, *Specificity of the Salesian social rehabilitation upon the example of 'Dom Bosko' in Gostwica*, in: *Sociální pedagogika ve službě člověku a společnosti*, (ed.) S. Neslušanová, I. Emmerová, E. Jarosz, Institut mezioborových studií, Brno 2014, s. 848-860. **(5 pkt.)**.
8. B. Stańkowski, *Giovanni Bosco and Janusz Korczak: masters of upbringing confronted*, "Orientamenti Pedagogici" 2015, nr 2 (360), s. 365-382. **(4 pkt.)**.
9. B. Stańkowski, *Intricacies of Contemporary Prophylaxis in Poland Contribution of Salesian Prevention in Counteracting Risk Behaviour of Youth*, "Pedagogia e Vita" 2015, nr 73, s. 273-283. **(4 pkt.)**.
10. B. Stańkowski, *I principi dell'educazione religiosa dei giovani nelle scuole dei salesiani in Polonia a cavallo fra il XIX e XX secolo*. (w druku). **(5 pkt.)**.
11. B. Stańkowski, *Per una pedagogia di ricupero dei ragazzi disadattati – l'esperienza salesiana nel contesto italiano*, „Seminare” 2015, nr 3, s. 69-79. **(7 pkt.)**.
12. B. Stańkowski, *Prevenzione salesiana e rieducazione dei ragazzi socialmente disadattati nel contesto polacco. Indagine interpretativa e prospettica*, Akademia Ignatianum, Wydawnictwo WAM, Kraków 2015, s. 343. **(25 pkt.)**.
13. B. Stańkowski, *Pedagogizacja rodziców osób nieletnich niedostosowanych społecznie*, „Szkice Humanistyczne” 2015, nr 3-4, s. 167-180. **(5 pkt.)**.
14. B. Stańkowski, *Dialogiczna relacja wychowawcza mistrz – uczeń w systemie prewencyjnym Jana Bosko*, w: *Wyzwania szkolnej codzienności*, red. J. M. Łukasik, B. Stańkowski, Akademia Ignatianum, Wydawnictwo WAM, Kraków 2015, s. 119-135. **(4 pkt.)**.

4. Działalność organizacyjna i udział w konferencjach naukowych

Częścią mojej działalności organizacyjnej stało się redagowanie publikacji recenzowanych, które były okazją do nawiązywania i wykorzystywania mojej już istniejącej współpracy z innymi ośrodkami akademickimi nie tylko w Polsce, ale także za granicą. W ramach tejże współpracy powstały następujące publikacje: B. Stańkowski, M. Szpringer (red.), *W labiryncie wychowania. Wyzwania edukacyjne w ujęciu interdyscyplinarnym*, Wydawnictwo WAM, Kraków 2013, s. 379; J.

M. Łukasik, B. Stańkowski (red.), *Wyzwania szkolnej codzienności*, Akademia Ignatianum, Wydawnictwo WAM, Kraków 2015, s. 260. Ważnym elementem w/w współpracy było również tworzenie haseł, które zostały zamieszczone w monografii: T. W. Gierat, E. Kucharska, A. Grudziński (red.), *Pracownik socjalny wobec wyzwań współczesności*, Wydawnictwo Scriptum, Kraków 2012, stron 399; Hasła: *Caritas* s. 350-351; *Rodzina* s. 374-375; *Socjalizacja* s. 379-380; *Uniwersytet Trzeciego Wieku* s. 386-387; *Wychowanie* s. 390-391.

Oprócz prowadzenia badań, zajęć dydaktycznych i przygotowywania publikacji, brałem też czynny udział w życiu naukowym społeczności akademickiej i gremiów naukowych w Polsce i zagranicą. Przedstawiłem 9 referatów na międzynarodowych konferencjach organizowanych w Polsce. Brałem także udział w pięciu konferencjach krajowych oraz na forum nauczycieli. Niezwykle cenne były dla mnie międzynarodowe konferencje zagraniczne odbyte zarówno w krajach Europy środkowej jak też i zachodniej (11 referatów). W niektórych konferencjach uczestniczyłem na wyraźne zaproszenie organizatorów. Ważnym doświadczeniem był także mój udział w charakterze uczestnika bez referatu w konferencjach, oraz w sympozyjach, sesjach naukowych organizowanych głównie na terenie naszego kraju (11 wyjazdów). Były one okazją do szerszej wymiany myśli, zabrania głosu w dyskusji i do nawiązywania roboczych kontaktów z wykładowcami z innych ośrodków naukowych w Polsce i zagranicą. Na dwóch konferencjach przewodniczyłem obradom panelu dyskusyjnego: Konferencja: *Dialogi o wychowaniu. Wychowywać po chrześcijańsku*. Organizator: Uniwersytet Jana Pawła II w Krakowie, 13.04.2013 r., oraz I Interdyscyplinarna Międzynarodowa Konferencja Kół Naukowych i Młodych Pracowników Nauki, *Wychowanie i edukacja XXI wieku. Trwałość i zmiana. Pytania o rodzinę*. Organizator: Staropolska Szkoła Wyższa w Kielcach, 8-9.05.2015, Myślenice.

Byłem współorganizatorem międzynarodowych konferencji oraz tych o zasięgu ogólnopolskim (2). Aktualnie jestem współorganizatorem i sekretarzem Międzynarodowej Konferencji na temat młodzieży: *Młodzi. Przeciw czemu się buntują? Czego pragną? Co budują?* 9-10.06.2016, Akademia Ignatianum, Kraków. Nadmienię, że jestem głównym pomysłodawcą tejże konferencji. W czterech konferencjach międzynarodowych byłem członkiem komitetu naukowego. Od roku 2008 jestem członkiem Towarzystwa Naukowego Św. Franciszka Salezego, biorącym czynny udział w spotkaniach i zjazdach. Jestem również członkiem Towarzystwa Naukowego we Włoszech: Centro Italiano di Ricerca Pedagogica.

Sporządziłem 8 wniosków o przyznanie grantu na badania własne w ramach projektów badawczych statutowych. Owe projekty badawcze ściśle korelowały z przyjętą przeze mnie linią poszukiwań w zakresie badań głównego nurtu. We współpracy z Uniwersytetem Mikołaja Kopernika w Toruniu, w ramach katedralnego projektu badawczego brałem udział w przygotowaniu wniosku do grantu międzynarodowego pt: *Jakość życia seniorów w kontekście*

długotrwałej migracji ich dzieci. Studium porównawcze: Litwa, Łotwa Polska. Wspomniany projekt został zgłoszony do NCN (Harmonia, ID 231541)

Ważnym elementem na drodze poszukiwań badawczych były kwerendy w bibliotekach zagranicznych, które zostały przeprowadzone na przestrzeni kilku lat. Stały się one elementem koniecznym w zrozumieniu i w dalszym eksplorowaniu zagadnień odnoszących się do salezjańskiej prewencji.

Wielokrotnie pełniłem funkcję opiekuna naukowego studentów i profesorów przybywających na naszą uczelnię z zagranicy w ramach Programu Erasmus. Zakres moich obowiązków uwzględniał: konsultowanie zajęć dydaktycznych z wykładowcami, ustalanie harmonogramu studiów, pomoc w czasie egzaminów w charakterze tłumacza, pomoc w realizacji zajęć dydaktycznych przez profesorów obcych uczelni, organizowanie spotkań roboczych zaproszonych profesorów z wykładowcami Akademii Ignatianum.

Nadmieniam, że pełnię również funkcję recenzenta międzynarodowego czasopisma naukowego w dziedzinie pedagogiki publikowanego we Włoszech: „Orientamenti Pedagogici” (ISSN 0030-5391), będącego na rynku wydawniczym od 1953 r.

Publikacje naukowe dotyczące omawianej działalności:

1. T. W. Gierat, E. Kucharska, A. Grudziński (red.), *Pracownik socjalny wobec wyzwań współczesności*, Wydawnictwo Scriptum, Kraków 2012, stron 399; Hasła: *Caritas* s. 350-351; *Rodzina* s. 374-375; *Socjalizacja* s. 379-380; *Uniwersytet Trzeciego Wieku* s. 386-387; *Wychowanie* s. 390-391.
2. B. Stańkowski, M. Szpringer (red.), *W labiryncie wychowania. Wyzwania edukacyjne w ujęciu interdyscyplinarnym*, Wydawnictwo WAM, Kraków 2013, s. 379. **(4 pkt.)**.
3. J. M. Łukasik, B. Stańkowski (red.), *Wyzwania szkolnej codzienności*, Akademia Ignatianum, Wydawnictwo WAM, Kraków 2015, s. 260. **(4 pkt.)**.

Wykaz udziału w konferencjach z referatem

Konferencje Międzynarodowe w Polsce

1. Konferencja organizowana przez Uniwersytet Jan Kochanowskiego w Kielcach (19-21 kwietnia 2010, Kielce Suchedniów). Temat: *Edukacja wobec wyzwań i zadań współczesności i przyszłości*. Referat: B. Stańkowski, M. Szpringer, *Sytuacje konfliktowe pomiędzy nauczycielem a uczniem*.

2. III Międzynarodowy Kongres Religioznawczy, Miejsce: Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu, 12-15.09.2011, Organizator: Uniwersytet Mikołaja Kopernika, Referat: B. Stańkowski, *Rola religii w salezjańskim wychowaniu prewencyjnym*.
3. International Scientific Conference, *Wellness and society*, Lublin 10-12 czerwca 2011, Organizator: Uniwersytet Medyczny Lublin, University of Wisconsin, Stevens Point USA, Państwowa Szkoła Wyższa Biała Podlaska, Referat: B. Stańkowski, M. Szpringer, *Sytuacje konfliktowe w środowisku szkolnym jako element zaburzający dobrostan edukacyjny*.
4. Międzynarodowa Konferencja Naukowa pt. *Starość jest atrakcyjna*, Kalisz 17 kwietnia 2012. Organizator: Akademia Ignatianum w Krakowie, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu i inni. Referat: B. Stańkowski, *Anomia społeczna w sferze wychowania: rola dziadków w kształtowaniu przestrzeni aksjologicznej*.
5. Międzynarodowa Konferencja Naukowa *Jestem nie po to, aby mnie kochać i podziwiać, ale po to, abym ja działał i kochał – dzieło i życie Janusza Korczaka*, 31.05 – 01.06.2012, Kraków. Organizator: Katedra Pedagogiki Społecznej i Andragogiki w Instytucie Nauk o Wychowaniu Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie oraz Centrum Społeczności Żydowskiej w Krakowie. Referat: B. Stańkowski, *Wystarczy, że jesteście młodzi, abym was kochał – studium porównawcze wielkich wychowawców: rzecz o ks. Janie Bosko i Januszu Korczaku*.
6. Międzynarodowa Konferencja *Edukacja XXI wieku*, 17-19.10.2012, Zakopane. Organizator: Wyższa Szkoła Bezpieczeństwa w Poznaniu. Referat: B. Stańkowski, *Zakłócenia na linii wychowanie – poprawność polityczna*.
7. Konferencja Międzynarodowa *Wartości w rodzinie i społeczeństwie*, 15.05.2013, Kielce. Organizator: Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach, Instytut Pedagogiki i Psychologii. Referat: B. Stańkowski, *Pedagogia dziadków – zarys modelu wychowania młodzieży we wspomnieniach dorosłych studentów*.
8. Konferencja Międzynarodowa *Współczesne tendencje w resocjalizacji i pomocy postpenitencjarnej*, 23-24.10.2013, Cieszyn. Organizator: Uniwersytet Śląski, oddział w Cieszynie. Referat: B. Stańkowski, *Tożsamość resocjalizacji salezjańskiej in statu nascendi*.

9. Międzynarodowa Konferencja, *Optymalizowanie profilaktyki społecznej i resocjalizacji. Tradycja, współczesność, perspektywy*, Wrocław 26-27.11.2014. Organizator: Uniwersytet Wrocławski, Instytut Pedagogiki. Referat: B. Stańkowski: *Pedagogia resocjalizacji adolescentów nieprzystosowanych społecznie – doświadczenia w kontekście pracy salezjańskiej we Włoszech*.

Konferencje krajowe, forum

1. Konferencja dla nauczycieli i wychowawców pod patronatem Towarzystwa Naukowego Franciszka Salezego. Temat: *Rodzina i szkoła – spróbujmy iść razem*, 10.12.2011 Kraków. Organizator: Wyższe Seminarium Duchowne TS. Referat: B. Stańkowski, *Wychowywać razem z rodziną - radykalny postulat pedagogiki szkolnej*.
2. Siedleckie Forum Nauczycieli Rodziców i Wychowawców, *Wychowanie do wiary i patriotyzmu*, 29.09.2012, Siedlce. Organizator: Katolickie Stowarzyszenie Wychowawców w Siedlcach, Wydział Edukacji UM Siedlce. Referat: B. Stańkowski, *Kłótnia o kolor mundurka, a może zacznijmy od wychowanka? Komplementarna rola rodziny i szkoły w poszukiwaniu płaszczyzn współpracy*.
3. Krajowa Konferencja Naukowa *Jezuici w II Rzeczypospolitej Edukacja – Kultura – Polityka*, 23.10.2012, Kraków. Organizator: Akademia Ignatianum w Krakowie. Referat: B. Stańkowski, *Ks. Marian Józef Morawski SJ (1881-1940) – intelektualista, subtelna dusza i „świadek pochodu świętych”*.
4. VIII Naukowe Forum Pedagogów Olsztyńskiej Szkoły Wyższej im. J. Rusieckiego, *Edukacja dorosłych – dynamika przemian*, 8 maja 2015 Olsztyn. Organizator: Olsztyńska Szkoła Wyższa w Olsztynie. Referat: B. Stańkowski, *„Pedagogizacja rodziców osób nieletnich niedostosowanych społecznie.”*
5. III Ogólnopolska Konferencja Naukowa z cyklu Forum Resocjalizacji pt. *Meandry współczesnej resocjalizacji*, 23.10.2015 Białystok. Organizator: Uniwersytet w Białymstoku, Wydział Pedagogiki i Psychologii. Referat: B. Stańkowski, *Comunità educative per minori nel contesto salesiano in Italia*.

Konferencje Międzynarodowe zagraniczne

1. Międzynarodowa Konferencja *Dylematy pedagogiki społecznej w postmodernistycznym świecie*, 19-20.04.2012, Brno (Czechy). Organizator: Institut mezioborových studií Brno, Uniwersytet Śląski w Katowicach. Referat: B. Stańkowski, *Wokół człowieka, wartości i wychowania – studencki „rzut oka” na wybrane portale internetowe*.
2. Międzynarodowa Konferencja *Aktuálne dianie, perspektívy a vývojové trendy v sociálnej, edukačnej a zdravotníckej práci s marginalizovanými skupinami*, Ružomberok 29-30.11.2012, (Słowacja). Organizator: Katolicki Uniwersytet w Ružomberku. Referat: B. Stańkowski, *Rzeczywistość kryzysu, a nadzieje i obawy dziewcząt opuszczających Młodzieżowy Ośrodek Wychowawczy*.
3. Międzynarodowa Konferencja Naukowa *Kriza pedagogiky?*, 5.12.2012, Bratysława (Słowacja). Organizator: Univerzity Komenského, Wydział Pedagogiczny. Referat: B. Stańkowski, *Political correctness and the crisis of education. Research conducted on the history textbooks for primary schools (grade IV-VI)*.
4. Międzynarodowa Konferencja *Sociální pedagogika v kontextu životních etap člověka*, 18-19.04.2013, Brno – Czechy. Organizator: Instytut Studiów Interdyscyplinarnych w Brnie oraz m. in. Uniwersytet Śląski, Katedra Pedagogiki Społecznej, Pedagogium w Warszawie. Referat: B. Stańkowski, *Sense of coherence and commitment of volunteer workers in the Salesian Missionary Voluntary Service*.
5. Conferenza Internazionale: *L'insegnamento religioso in Russia e in Europa. Dalla fine del s. XIX all'inizio del s. XX*, Rzym Italia, 30.09.-01.10.2013. Organizator: Pontificia Università Gregoriana, Rzym. Referat: B. Stańkowski, *I principi dell'educazione religiosa dei giovani nelle scuole dei salesiani in Polonia a cavallo fra il XIX e XX secolo*.
6. Titu Maiorescu University, *International Conference Education and Creativity for a knowledge based society*, 21-23.11.2013, Bukareszt – Rumunia. Organizator: Titu Maiorescu University, Bukareszt. Referat: B. Stańkowski, *Intricacies of Contemporary Prophylaxis in Poland – Contribution of Salesian Prevention in Counteracting Risk Behaviour of Youth*.

7. Międzynarodowa Konferencja *Pedagogika społeczna w służbie jednostce i społeczeństwu – między indywidualizmem a wspólnotowością*, Brno 8-9.04.2014. Organizator: Institut mezioborových studií Brno. Współorganizatorzy: Katedra Pedagogiki Społecznej Wydziału Pedagogiki i Psychologii Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach, Univerzita Mateja Bela v Banskej Bystrici, Pedagogická fakulta, Pedagogium - Wyższa Szkoła Nauk Społecznych w Warszawie. Referat: B. Stańkowski, *Specificity of the Salesian social rehabilitation upon the example of 'Dom Bosko' in Gostwica*.
8. Międzynarodowa Konferencja *Rolul Europei intr-o Societate Polarizata*, Bucharest, Rumunia, 9-10.05.2014. Organizator: Universitatea Titu Maiorescu, Bukareszt. Referat: B. Stańkowski, *Meanders of upbringing and worldview neutrality*.
9. Convegno Internazionale di Pedagogia Salesiana - Międzynarodowa Konferencja na temat: *Con Don Bosco educatori dei giovani nel nostro tempo*, Roma, Italia, 19.03-21.03.2015. Organizator: Universita' Pontificia Salesiana, Rzym. Referat: B. Stańkowski, *Don Bosco e il giovane nella prospettiva del rapporto: Maestro-Allievo. Implicazioni educative in vista del lavoro con ragazzi disadattati socialmente*.
10. VII Konferencja Międzynarodowa Naukowa *Pedagogika społeczna a zagrożenia społeczne, instytucjonalne i indywidualne*, 14.-15.04.2015, Brno, Czechy. Organizator: Institut Mezioborových Studií, we współpracy z Univerzita Mateja Bela v Banskej Bystrici. Referat: B. Stańkowski, *La sfida educativa nel contesto italiano – le radici della crisi e possibili vie di intervento*.
11. Konferencja Międzynarodowa: *Education and Creativity for a Knowledge based Society. 9th Edition*, November 19th -21th 2015, Bucharest, Romania. Organizator: Titu Maiorescu University of Bucharest. Referat: B. Stańkowski, *Giovanni Bosco's prevention system for working with socially maladjusted youth – results of empirical studies*.

Przynależność do Komitetu naukowego konferencji:

1. Aktualne dianie, perspektywy a vývojové trendy v sociálnej, edukačnej a zdravotníckej práci s marginalizovanými skupinami, Międzynarodowa Konferencja Ružomberok 29.30.11.2012.

2. Jezuici w II Rzeczypospolitej Edukacja Kultura Polityka, Akademia Ignatianum Kraków 23.10.2012.
3. Komitet naukowy: International Conference Education and Creativity for a knowledge based society. Titu Maiorescu University, 7th Edition November 21-23, 2013, Rumunia, Bukareszt.
4. Komitet naukowy: International Conference Education and Creativity for a knowledge based society. Titu Maiorescu University, 9th Edition November 19-21, 2015, Rumunia, Bukareszt.

Komitet organizacyjny konferencji:

1. Komitet organizacyjny: Konferencja Międzynarodowa *Ekosystem w pomocy społecznej*, Kraków, UP, 3.06.2013.
2. Konferencja *Dialogi o wychowaniu – Wychowywać po chrześcijańsku*. UPJPII, Inspektoriat Krakowska Salezjanów, Kraków 13.04.2013.
3. Międzynarodowa Konferencja Naukowa: *Młodzi. Przeciw czemu się buntują? Czego pragną? Co budują?* Akademia Ignatianum, Kraków, 9-10.06.2016 (konferencja w przygotowaniu – przynależę do komitetu organizacyjnego tejże konferencji).

Przynależność do grona recenzentów czasopisma zagranicznego

1. Czasopismo naukowe międzynarodowe wydawane we Włoszech: *Orientamenti Pedagogici*” (ISSN 0030-5391).

Projekty badawcze sporządzone w ramach badań statutowych

1. Projekt badawczy: *Współczesne wyzwania edukacyjne – spojrzenie interdyscyplinarne*. 30/P/2013.
2. Projekt badawczy: *Zacznijmy od człowieka. Pedagogika społeczna dla studentów*, 29/P/2013.
3. Projekt badawczy: *Doświadczenie szkolnej codzienności*. 16/P/2014.
4. Projekt badawczy: *Prewencja czy resocjalizacja*. 17/P/2014.
5. Projekt badawczy: *Efektywność oddziaływania za pomocą Systemu prewencyjnego w Salezjańskich Młodzieżowych Ośrodkach Wychowawczych w Polsce*. 21/P/2015.
6. Projekt badawczy: *Salezjańska Ars Educandi*. 22/P/2015.

7. Projekt badawczy na rok 2016. Brak numeru. *Współczesna młodzież w Kościele i społeczeństwie – perspektywy dialogu i zaangażowanie na rzecz społeczności eklezjalnej i cywilnej.*
8. Projekt badawczy na rok 2016. Brak numeru. *Dylematy i aktualne wyzwania w pracy wśród młodzieży. Zaangażowanie wychowawców w dzieło pedagogii prewencyjnej Jana Bosko: badania empiryczne w placówkach salezjańskich Inspektorii krakowskiej.*

Złożenie wniosku do grantu międzynarodowego

1. Zespołowe napisanie i złożenie wniosku o grant badawczy międzynarodowy: *Jakość życia samotnych seniorów w kontekście długoterminowej migracji ich dzieci. Studium porównawcze – Litwa, Łotwa, Polska.* Wnioskodawca – Wydział Pedagogiczny, Akademia Ignatianum w Krakowie, 2013. Projekt zgłoszony do NCN (Harmonia, ID 231541).
2. Współpraca z prof. S. Chistolini (Universita' Roma TRE, Italia). Projekt dotyczący wykładów zagranicznych. Złożenie wniosku: październik 2014.

Kwerendy w bibliotekach zagranicznych

1. Universita' degli Studi di Macerata Italia (11-15.03.2013).
2. Universita' Pontificia Salesiana, Roma, Italia (8-22.06.2013).
3. Universita' Pontificia Salesiana, Roma, Italia (15-30.09.2013).
4. Universita' Pontificia Salesiana, Roma, Italia (22.04.2014 – 30.04.2014).
5. Universita' Pontificia Salesiana, Roma, Italia, (18.09.2014 – 30.09.2014).
6. Universita' Cattolica del Sacro Cuore, Milano, Italia (9.09-11.09.2015).
7. Universita' Pontificia Salesiana Roma, Italia, (14.09-23-09.2015).

5. Działalność popularyzatorska

Ważnym elementem mojej pracy było popularyzowanie nauki. Swoje działania skupiłem wokół kilku obszarów. W celu upowszechniania wiedzy, przetłumaczyłem z języka włoskiego książkę pt.; *Komunikacja w relacjach niesienia pomocy*, podejmującą problem komunikacji w terapii psycho-pedagogicznej, stała się ona okazją do dostarczenia czytelnikowi narzędzi do pracy

terapeutycznej z młodzieżą uwikłaną w różnorodne sytuacje problemowe. Dalsze podjęte przeze mnie działania dotyczyły tłumaczeń artykułów przybliżających polskiemu odbiorcy prekursorów i twórców salezjańskiego systemu prewencyjnego (art. *Studia na temat św. Jana Bosko – między zachwytem a pytaniami krytycznymi*; oraz art. *Franciszek Salezy: wychowawca, pedagog?*).

Kolejnym obszarem mojej działalności było recenzowanie książek. Za pomocą tych działań starałem się przybliżyć czytelnikom, pozycje, które w sposób nowatorski zgłębiały, w różnych kontekstach wychowawczych, problemy dzieci i młodzieży. Tematyka tych publikacji ściśle korelowała z obszarem moich zainteresowań badawczych. Wspomniane recenzowanie publikacji książkowych miało dla mnie, poza aspektem popularyzatorskim, znaczenie ogólnorozwojowe, gdyż mogłem nie tylko krytycznie spojrzeć na efekty badań innych autorów, ale także ubogacać się nowymi treściami i kierunkami badań wytyczonymi przez badaczy z obszaru pedagogiki społecznej.

Chętnie brałem udział w warsztatach i szkoleniach dla nauczycieli. Niezwykle cenną formą dzielenia się zdobytą wiedzą i przeprowadzonymi badaniami okazały się wyjazdy zagraniczne w ramach Programu Erasmus, oraz wyjazdy z wykładami na zaproszenie zagranicznych ośrodków naukowych. Zdobyte granty, pozwoliły mi na poszerzenie cennego doświadczenia dydaktycznego za granicą, oraz na dzielenie się wynikami badań własnych. Proponowane tematy do zrealizowania w ramach wspomnianych wyjazdów, były w ścisłej harmonii z obranymi przez mnie kierunkami badań. Ich dobór następował według podwójnego klucza – z jednej strony miałem na celu wykorzystanie i dzielenie się moimi osiągnięciami z przeprowadzanych badań w Polsce, z drugiej zaś starałem się brać pod uwagę oczekiwania i zainteresowania studentów z zagranicznych uczelni.

W kwestii wyjazdów zagranicznych warto podkreślić, że są również możliwości powstałe dla programowania przyszłych kwerend bibliotecznych, czy też udziału w nowych projektach niekoniecznie związanych z Programem Erasmus (okazja do wspólnych działań w ramach badań interdyscyplinarnych-międzynarodowych, zaproszenia do współpracy w tworzeniu nowych publikacji, pobyt w licznych ośrodkach uniwersyteckich, kontakt ze studentami innych kultur, oraz nawiązywanie osobistych kontaktów z wykładowcami), wszystko to owocowało dalszą współpracą naukową, potęgowało możliwości wymiany naukowej, organizacją konferencji oraz wykładów.

Tłumaczenia książek z języka włoskiego

1. L. Macario, M. Rocchi, *Komunikacja w relacjach niesienia pomocy*, tłum. z j. włoskiego B. Stańkowski, WAM, Kraków, 2011, s. 172.

Tłumaczenia artykułów z języka włoskiego

1. J. Schepens, *Studia na temat św. Jana Bosko – między zachwytem a pytaniami krytycznymi*, „Seminare” 2007, nr 24, s. 495-510.
2. M. Wirth, *Franciszek Salezy: wychowawca, pedagog?*, „Seminare” 2008, nr 25, s. 421-456.

Recenzje książek

1. Recenzja książki: Chiara Sirignano, *La mediazione educativa familiare. Una risorsa formativa per le famiglie separate, divorziate e ricostituite*, Armando Editore, Roma 2010, s. 143. Recenzja wydrukowana w: *Seminare*, nr 4/2014, s. 201-203. **(3 pkt.)**.
2. Recenzja książki: A. Calderoni, *Aiutare on line. L'intervento psicologico via internet con adolescenti (e non solo)*, (*Działania pomocowe on line. Oddziaływanie na płaszczyźnie psychoterapeutycznej na rzecz adolescentów (i nie tylko) z wykorzystaniem internetu* – tłum. własne), Wydawnictwo Ecomind, Salerno 2010, stron 192. Recenzja wydrukowana w: *Horyzonty Wychowania*, vol. 13, nr 23/2013, s. 271-276. **(3 pkt.)**.
3. Recenzja książki: Giuseppe Bertagna, *Lavoro e formazione dei giovani*, La Scuola, Brescia 2011, stron 160. Recenzja wydrukowana w: *Horyzonty Wychowania*, 11/2012 (22), str. 263-266. **(3 pkt.)**.
4. Recenzja książki: Carla Melazzini, *Insegnare al principe di Danimarca*, (a cura di) Cesare Moreno e Adriano Sofri, Sellerio Editore, Palermo 2011, ss. 258. Recenzja wydrukowana w: *Pedagogika Społeczna*, nr 4 (50), rok XII, 2013, s. 164-167. **(3 pkt.)**.
5. Recenzja książki: Paolo Mottana, *Piccolo manuale di controeducazione*, Mimesis Edizioni, Milano – Udine 2011, stron 120. (*Mały podręcznik kontredukcji*. Tłum. własne). Recenzja wydrukowana w: *Ruch Pedagogiczny*, nr 1, 2013, str. 127-128. **(3 pkt.)**.
6. Recenzja książki: Anne White, *Polish Families and Migration since EU Accession*, Policy Press, Bristol 2011, s. 272. Recenzja wydrukowana w: *Pedagogika Społeczna Rok XII 2013* Nr 1(47), s. 128-131. **(3 pkt.)**.
7. Recenzja książki: Francesco Motto (a cura di), *Salesiani di don Bosco in Italia. 150 anni di educazione*, LAS, Roma 2011, s. 512. Recenzja wydrukowana w: *Seminare* t. 36, 2015, nr 2, s. 237-238. **(3 pkt.)**.
8. Recenzja książki: G. Vettorato, F. Gentili (red.), *Educare in un mondo che cambia*, (*Wychowywać w zmieniającym się świecie* - tłum. własne), Federazione SCS/CNOS Salesiani per il Sociale, Roma 2011, s. 222. Recenzja wydrukowana w: J. Matejk, R. Spyrka-Chlipała, B. Stańkowski, *Wsparcie społeczne w działalności wybranych instytucji i pracowników służb społecznych*, Poligrafia Salezjańska, Kraków 2015, s. 235-239. **(3 pkt.)**.

(Recenzje przyjęte do druku)

9. Karolina Kmiecik-Jusięga, *Szpaku. Metody pracy księdza Andrzeja Szpaka z Młodzieżą Różnych Dróg*, Akademia Ignatianum – Wydawnictwo WAM, Kraków 2013, s. 307. (przyjęto do druku w czasopiśmie *Seminare* w grudniu 2015). (3 pkt.).

Granty w ramach Programu Erasmus – wykłady i wyjazdy szkoleniowe

L/p	Wyszczególnienie	Język wykładowy
1	Erasmus. Uniwersytet Katolicki w Levoča, Słowacja 22-25.02.2012. Temat: <i>Wychowywać razem z rodziną – radykalny postulat pedagogiki szkolnej</i> . Czas – 5 h.	angielski
2	Erasmus. İstanbul Gelişim University, Turkey, 30.04.-4.05.2012. Temat: <i>Selfeducation focused on youth - problems and possible perspectives</i> . Czas – 5 h.	angielski
3	Erasmus. Instituto de Enseñanza Secundaria José Zepa, Gran Canaria, Hiszpania, 05.02.-10.02.2013. Temat: <i>Meanders of the modern European school</i> . Czas – 5 h.	angielski
4	Erasmus. Università di Macerata, Italia, 11.03 - 15.03.2013. Temat: <i>Child from the teacher's perspective – Italian and Polish context</i> . Czas – 5 h.	włoski
5	Erasmus. Uniwersytet Titu Maiorescu Bukareszt, Rumunia, 11-15.05.2013. Temat: <i>Educational challenges in the modern context – the roots of the crisis and possible ways of intervention</i> . Czas – 5 h.	angielski/włoski
6	Erasmus. Nicolae Titulescu University, Bukareszt, Rumunia, 19.11.2013-23.11.2013. Temat: <i>Salesian Prevention and Reeducation in Poland</i> . Czas – 5 h.	angielski
7	Erasmus. Uniwersytet Titu Maiorescu, Bukareszt, Rumunia 8.05-13.05.2014. Czas – 6 h. Wykłady na temat: <i>Education in a pluralistic environment. The problem of ideological neutrality of the school</i> .	angielski
8	Erasmus STT, Università Pontificia Salesiana, Roma, Italia 22.09-26.09.2014. Wyjazd szkoleniowy (spotkania z wykładowcami, omawianie problemów dotyczących prewencji i resocjalizacji, konsultacje ze studentami, poszerzanie literatury dotyczącej problemu młodzieży niedostosowanej społecznie).	włoski

9	Erasmus STT, Universita' Cattolica Sacro Cuore Milano, Italia, 08.09-12.09.2015. Wyjazd szkoleniowy (spotkania z wykładowcami, kwerenda biblioteczna, ustalenie i omówienie szczegółów związanych z wykładami w ramach Programu Erasmus w semestrze zimowym 2015/2016.	włoski
10	Erasmus. Universitat Abat Oliba, Barcelona, Hiszpania, 01.12-5.12.2015. Czas: 8 godz. Temat: <i>Rehabilitation in the state institutions in Poland.</i>	angielski

Wykłady gościnne zagraniczne

L/p	Wyszczególnienie	Język wykładowy
1	Wykłady gościnne, Italia, Rzym, Universita' Pontificia Salesiana, 10.06-14.06.2013. Temat: <i>Il sistema preventivo e le situazioni di disagio: orientamenti ed esperienze sul campo.</i> Czas – 5 h.	włoski
2	Wykłady gościnne, Italia, Rzym, Universita' Pontificia Salesiana, 16.03.2015-21.03.2015. Temat: <i>Pedagogia di recupero di ragazzi socialmente disadattati nel contesto salesiano polacco.</i> Czas – 5 h.	włoski
3	Wykłady gościnne na zaproszenie uczelni: Zhytomyr Ivan Franco State University, Ukraina, rok akademicki 2014/2015, sem. II, wymiar czasowy: 15 godz. Przedmiot: <i>Pedagogika społeczna.</i>	angielski
4	Wykłady na zaproszenie uczelni: Universita' Cattolica di Milano, Italia, rok akademicki 2015/2016, sem. I, wymiar czasowy: 8 godzin. Temat: <i>Il metodo preventivo di Don Giovanni Bosco: identita' e attualizzazione.</i>	włoski
5	Wykłady gościnne: Titu Maiorescu University, Bucharest, Rumunia. Okres: 18-21.11.2015. Ilość godzin: 8. Temat: <i>The Preventive System of Giovanni Bosco in work with socially maladjusted youth – the result of empirical research.</i>	angielski

6. Działalność dydaktyczna

Początki mojej pracy dydaktycznej sięgają czasów mojego pobytu we Włoszech (praktyka pedagogiczna oraz praca wychowawczo-dydaktyczna). Następnie po powrocie do Polski pracowałem w salezjańskich liceach ogólnokształcących na stanowisku nauczyciela, pedagoga szkolnego (Czarny Dunajec, Kraków). Równocześnie prowadziłem wykłady w Wyższym

Seminarium Duchownym Towarzystwa Salezjańskiego w Krakowie (Pedagogika szkolna, Język włoski). W roku akademickim 2003/2004 współpracowałem z Instytutem Kształcenia Medycznego Akademii Świętokrzyskiej w Kielcach (zajęcia z Pedagogiki i dydaktyki medycznej). W roku 2006 podjąłem pracę na Akademii Ignatianum w Krakowie na stanowisku adiunkta i jest to w tej chwili moje podstawowe miejsce pracy. Realizowane przedmioty to: Pedagogika społeczna (wykłady i ćwiczenia), Wprowadzenie do Pedagogiki społecznej, System prewencyjny Jana Bosko, Problematyka demograficzna w UE, Pedagogia sociale (konwersatorium prowadzone w języku włoskim), Seminarium przedmiotowe: Wychowanie w duchu europejskim i wielokulturowym – problem czy wyzwanie. Równoległe prowadzę zajęcia z Pedagogiki społecznej w Łądzie. W latach 2011-2013 byłem wykładowcą w Świętokrzyskiej Szkole Wyższej w Kielcach - Pedagogika społeczna (wykłady i ćwiczenia), Teoretyczne podstawy wychowania (wykłady), Teoretyczne podstawy kształcenia (wykłady, ćwiczenia). W roku 2014 otrzymałem zaproszenie z Uniwersytetu w Bukareszcie i późniejszą zgodę Rektora Akademii Ignatianum na odbywanie zajęć w charakterze *associate professor* na wspomnianej uczelni.

W zakresie szeroko pojętej dydaktyki obecnie specjalizuję się w zagadnieniach związanych z problematyką społeczną, prewencyjną – zwłaszcza na gruncie salezjańskiego systemu wychowawczego. Równoległe z prowadzeniem zajęć, opierając się zarówno na doświadczeniu wyniesionym z pracy w szkołach licealnych jak i korzystając z bieżących, nowatorskich publikacji pojawiających się w opracowaniach krajowych i zagranicznych, opracowuję nowe materiały dydaktyczne w postaci wykładów, prezentacji multimedialnych. Doskonalam warsztat dydaktyczny, stale pracuję nad przekazywaniem studentom nowych treści. Owocem wyżej wspomnianych działań jest wydana przeze mnie monografia recenzowana, która okazała się pomocnym narzędziem dla studentów z zakresu Pedagogiki społecznej: *Zacznijmy od człowieka. Wybrane zagadnienia z Pedagogiki społecznej dla studentów*, Wydawnictwo WAM, Kraków 2014 (recenzenci: dr hab. Danuta Wajsprych, prof. OSW w Olsztynie oraz ks. dr hab. Piotr Krakowiak, UMK w Toruniu). Podkreślam, że książka ta wypełnia pewną lukę, w dziedzinie pedagogiki społecznej. Odnotowuje się, bowiem brak opracowań na rynku polskim, które w sposób syntetyczny ukazywałyby problematykę z zakresu pedagogiki społecznej, a które adresowane byłyby do studentów oraz wykładowców wyższych uczelni. Moja publikacja stanowi więc, niejako nowe odczytanie, z nowymi akcentami i wyjaśnieniami, klasycznej pedagogiki społecznej.

W ramach obowiązków dydaktycznych w Instytucie Nauk o Wychowaniu w Akademii Ignatianum, prowadzę także seminaria licencjackie i magisterskie. Tematyka seminariów jest związana z funkcjonowaniem placówek wychowawczych, zagadnienia związane z wychowaniem według systemu prewencyjnego Jana Bosko, problemy pracy z młodzieżą niedostosowaną społecznie z wykorzystaniem prewencji salezjańskiej. W ramach zajęć seminaryjnych okresie od

2006 roku byłem promotorem 50 prac licencjackich i 47 prac magisterskich. Recenzowałem ponadto na prośbę Akademii Ignatianum 54 prace licencjackie, oraz 19 prac magisterskich.

Ważnym dla mnie doświadczeniem była funkcja promotora pomocniczego w pracy doktorskiej na Università Pontificia Salesiana w Rzymie. Wspomniana praca doktoranta Emilio Brecciaroli, pt.: *L'influenza degli adulti significativi nell'inserimento sociale degli adolescenti. Risultati di una ricerca empirica*, została obroniona 30 czerwca 2015 r.

Publikacje odnoszące się do wyżej opisanego obszaru:

1. B. Stańkowski, *Zacznijmy od człowieka. Pedagogika w poszukiwaniu nowych kontekstów dla integracji i rozwoju społeczno-kulturowego*, Akademia Ignatianum, Wydawnictwo WAM, Kraków 2014, s. 356. **(20 pkt.)**.

7. Ogólna punktacja, publikacje w czasopiśmie z listy MNiSW, współczynnik Hirscha

Ogólna punktacja zaprezentowanego dorobku naukowego wynosi – 263 punkty.

Współczynnik Hirscha został obliczony przy pomocy programu Publish or Perish i wynosi 2. Nadmieniam, że opublikowałem 12 artykułów w czasopiśmie naukowych, w tym dwa artykuły w pedagogicznych czasopiśmie zagranicznych oraz 10 artykułów opublikowanych w Polsce: 5 artykułów w czasopiśmie naukowych znajdujących się na liście B, oraz 5 artykułów znajdujących się na liście C czasopiśmie punktowanych przez MNiSW.

Ogólna punktacja:

1. Monografie: 85
2. Rozdziały w monografiach: 75
3. Redagowanie książek: 8
4. Artykuły w czasopiśmie naukowych: 68
5. Recenzje książek: 27

8. Nagrody i wyróżnienia

Dyplom uznania przyznany przez Rektora Akademii Ignatianum w Krakowie za znaczące osiągnięcia naukowe. Nr 105d/2014/2015. Kraków 10.03.2015.

Bożena Stańkowska